

**אוניברסיטת בר-אילן  
המחלקה למדע המדינה  
מגמת תקשורת ציבורית**

**מבוא לתקשורת ציבורית (01-162-71)**  
קורס חובה - שנתי (3 ש"ש) – ב.א.  
תשס"ז

**מרצה: ד"ר נאוה כהן-אביגדור**  
**מתרגלת: גב' מיכל סילצקי**

**שעות קבלה:**

**ד"ר נאוה כהן-אביגדור:** יום א' 15:00 – 16:00; יום ג' 13:00 – 14:00 (בתיאום מראש).  
משרדי מגמת תקשורת, בניין 109, חדר 7.

09-7445034 (בית), 0505-957754, navashe@zahav.net.il

**גב' מיכל סילצקי:** יום ג' 16:00 – 17:00 (בתיאום מראש).  
משרדי מגמת תקשורת, בניין 109, חדר 7.  
052-5758597

**מטרות הקורס**

הקורס יעסוק בהכרת תהליכים, תפקידים, מוסדות, טכנולוגיות ומקצועות של תקשורת המונים וכן בהכרת שיטות העבודה של אנשי המקצוע והבעיות המלוות אותם. בנוסף, נעמוד על מודל של התפתחות אמצעי תקשורת (בדגש על האינטרנט) ונבחן תיאוריות מחקר שונות הנוגעות לסוגיית השפעת התקשורת על החברה ועל הפרט.

ההרצאות מיועדות להקניית ידע בנושאים אלה.

לתרגילים תפקיד כפול: א- העמקה ודיון בפרטי ביבליוגרפיה נבחרים; ב- יישום החומר התיאורטי באמצעות דוגמאות מהשטח על-ידי הסטודנטים.

**דרישות הקורס**

**1. נוכחות והשתתפות (10%)** – הנוכחות בתרגילים חובה. במהלך כל השנה תיבחן השתתפות פעילה בדיונים וביישום שיערכו במסגרת התרגילים.

**2. קריאה** - הסטודנטים יתבקשו לקרוא את הביבליוגרפיה הרלוונטית לקראת כל הרצאה וכל תרגיל (התרגילים מחולקים לתרגילי דיון ויישום, כמפורט בהמשך).

**4. עבודה (30%)** – במחצית סמסטר ב' הסטודנטים יידרשו להגיש עבודה, אשר תתבסס על החומר הנלמד בהרצאות ובתרגילים, ותדרוש גם יכולת ניתוח ויישום עצמאית (הנחיות מפורטות יינתנו בסוף סמי' א').

**5. מבחן (60%)** - בסוף השנה ייערך מבחן הכולל את חומר ההרצאות, התרגילים והביבליוגרפיה. השאלות ייבחנו בקיאות בחומר הנלמד, אך יידרשו גם כושר ניתוח, חשיבה עצמאית ויישום התיאוריות/המודלים/הגישות וכדומה, שילמדו במהלך הקורס.

**נושאי ההרצאות, התרגילים ורשימת הקריאה**  
(מאמרים ללא ציון מקור יופיעו כתדפיסים)

**א. מבוא לתקשורת: הגדרות, תיאוריות ומודלים**

**קריאה להרצאות**

סילברסטון, ר. (2006). "המרקם של החוויה". מדוע ללמוד מדיה? תל-אביב, רסלינג, עמ' 21 – 36.  
שמור מדעי המדינה לפי סיל.מד (1109408)

כספי, ד. (1993). "סוגי תקשורת", בתוך: כספי, ד. תקשורת המונים, כרך א'. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 30 - 57.

שמור מדעי המדינה לפי כספ.תק (216011)

**קריאה לתרגילים**

תרגיל 1 – מבוא: מטרות, מבנה התרגילים ועוד.

תרגיל 2 – כיצד דיסיפלינות שונות חוקרות את התקשורת (מתוך תרשים בהרצאה).

**תרגילים 3 + 4 – יישום:**

רעם, ג. (1991). לא הכל דיבורים. תל-אביב: לימון תחקירים כלכליים, עמ' 17 - 33, 41 - 52, 93 - 99, 141 - 150.

שמור מדעי המדינה לפי רעם. לא (227380) וגם תדפיס 3930 (227249)

Fiske, J. (1982). Introduction to Communication Studies. London: Methuen. pp.1-5.  
**תדפיס 9928 (595918)**

**תרגיל 5 - דיון.**

**תרגיל 6 – דיון:**

כספי, ד. (1993). "מהי תקשורת", בתוך כספי, ד. תקשורת המונים, כרך א', עמ' 10 - 25.  
**שמור מדעי המדינה לפי כספ.תק (216011)**

**ג. מוסד התקשורת: מאפיינים ופיקוח חברתי**

**קריאה להרצאות**

ליימן-ווילציג, ש. (1994). המדריך השימושי לתקשורת. תל-אביב: ועדים, עמ' 113 - 116.  
**שמור מדעי המדינה לפי לימ.מד (245800)**

כספי, ד. ולימור, י. (1992). המתווכים: אמצעי התקשורת בישראל 1948 - 1990. תל-אביב: עם עובד, פרק 1, עמ' 15 - 39.  
**שמור מדעי המדינה לפי כספ.מת (206093)**

לימור, י. ונוסק, ה. (2001). "הצנזורה של היד הנעלמה – צנזורה כלכלית", קשר, 29, עמ' 98 - 110.  
**כתב עת בספריה למדעי החברה**

מרמרי, ח. (2006). "מורדמת ומונשמת", העין השביעית, 61, עמ' 18 - 19.  
**כתב עת בספריה למדעי החברה וגם כתב עת אלקטרוני**

Nerone, J. (2002) "Social Responsibility Theory", in McQuail's Reader, pp. 185-192.  
**תדפיס 10506 (1100850)**

**קריאה לתרגילים**

**תרגיל 7 – יישום:**

כספי, ד. ולימור, י. (1995). "דגמי פיקוח על מוסד התקשורת", תקשורת המונים, כרך ג', עמ' 30 - 51, 62 - 75.  
**שמור מדעי המדינה לפי כספ.תק (216011)**

**תרגיל 8- דיון:**

ליימן-ווילציג, ש. (1999). "המטוטלת, המדרון והמו"לכות: ידיעות אחרונות מול 'מעריב' עבר, הוזה, עתיד", קשר, 25, עמ' 4 - 19.  
**כתב עת בספריה למדעי החברה**

**תרגיל 9 – דיון:**

קוורטלר, נ. (2002). "בעלי הבית", העין השביעית, גיליון 36, עמ' 24 - 26.  
**כתב עת בספריה למדעי החברה וגם כתב עת אלקטרוני**

סלטון-בן-צבי, ס. (2003). שמורות נקיות: תוצאות מחקר על השפעתה של הבעלות הצולבת על מדורי ביקורת הטלוויזיה, העין השביעית, גיליון 42, עמ' 49.  
**כתב עת בספריה למדעי החברה וגם כתב עת אלקטרוני**

**ג. מודל התפתחות אמצעי התקשורת**

**קריאה להרצאות**

כהן-אביגדור, נ. וליימן-ווילציג, ש. (2003). "מודל מחזור-חיים טבעי של התפתחות מדיה חדשים: מאבקי הישרדות בין מדיה שונים בעידן האינטרנט", פתוח, גיליון 5, עמ' 72 - 91.  
**כתב עת בספריה למדעי החברה וגם באוסף השמורים (קופסא)**

כספי, ד. (1995). "מודל היסטורי של התפתחות אמצעה"ת", בתוך כספי, ד. תקשורת המונים. כרך א', עמ' 115 - 117.

**שמור מדעי המדינה לפי כספ.תק (216011)**

**קריאה לתרגילים**

**תרגיל 10 – יישום:** יחסי הגומלין בין מדיה חדשים לוותיקים, תוך מתן דגש על האינטרנט. כהן-אביגדור, נ. וליימן-ווילציג, ש. (2003). "מודל מחזור-חיים טבעי של התפתחות מדיה חדשים: מאבקי הישרדות בין מדיה שונים בעידן האינטרנט," פתוח, גיליון 5, עמ' 91 - 105. **כתב עת בספרות מדעי החברה וגם באוסף השמורים (קופסא)**

**ד. הסביבה התקשורתית החדשה: חדשנות טכנולוגית, אימפריאליזם תרבותי ומאפיינים של השיח הציבורי**

**קריאה להרצאות**

סילברסטון, ר. (2006). מדוע ללמוד מדיה? תל-אביב, רסלינג, עמ' 45 – 56 (טכנולוגיה); 168 – 179 (גלובוס). שמור מדעי המדינה לפי סיל.מד (1109408)

שנער, ד. (2001). "פתח דבר". אינטרנט: תקשורת, חברה ותרבות. תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 5 – 38.

**שמור מדעי המדינה לפי אונ.תק (321736)**

גולדמן, ד. וגטניו, א. (2001). "קיצור תולדות האינטרנט". בתוך: שנער, ד. (עורך), אינטרנט: תקשורת, חברה ותרבות. תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 377 - 398.

**שמור מדעי המדינה לפי אונ.תק (321736)**

Tomlinson, J. (2002). "Four Ways to Talk about Cultural Imperialism," in McQuail, D. (ed.) McQuail's Reader in Mass Communication Theory. London: Sage Publications, pp. 223-226.

**שמור מדעי המדינה לפי MCQ וגם תדפיס 10511 (1101153)**

Dahlgren, P. (2002). "The Public Sphere as Historical Narrative," in McQuail's Reader, pp. 195-198.

**תדפיס 10510 (1101152)**

**קריאה לתרגילים**

**תרגיל 11 – דיון:**

Seongcheol Kim (1998). "Cultural Imperialism on the Internet," The Edge: The E-Journal of Intercultural Relations, vol. 1, #4.

<http://www.hart-il.com/biz/theedge>

**תדפיס 8071 (493866)**

**ה. מערכות חדשות - עיתונאים, חדשותיות ואובייקטיביות**

**קריאה להרצאות**

לימור, י. ומן, ר. (1997). "חדשות", בתוך: עיתונאות, תל-אביב: האוני' הפתוחה, עמ' 141 - 149. **שמור מדעי המדינה לפי לימ.עת (356083)**

כץ, א. (1998). "עיתונאות כמקצוע", בתוך: כספי, ד. ולימור, י. (עורכים) אמצעי תקשורת המונים בישראל, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 312 - 319. **שמור מדעי המדינה לפי אמצ.תק (368110)**

לימור, י. ומן, ר. (1997). "העיתון: היבטים תוכניים", בתוך: עיתונאות, תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 119 – 125.

**שמור מדעי המדינה לפי לימ.עת (356083)**

טוכמן, ג. "תהליכי העבודה בהפקת החדשות העיתונאיות: הפיכת הבלתי צפוי לשגרה", בתוך: כספי, ד. (עורך). תקשורת המונים; זרמים ואסכולות מחקר, האוניברסיטה הפתוחה (1995), עמ' 234 - 253. **שמור מדעי המדינה לפי כספ.תק (216011)**

סילברסטון, ר. (2006). "תיווך". מדוע ללמוד מדיה? תל-אביב, רסלינג, עמ' 37 – 44. שמור מדעי המדינה לפי סיל.מד (1109408)

כספי, ד. (2006). "רקוויאם לאתוס העיתונאי – הו, איפה הם הבחורים ההם", העין השביעית, 61, עמ' 17.  
**כתב עת בספריה למדעי החברה וגם כתב עת אלקטרוני**

שפיצן, צ. (2005). "איפה הם התחקירנים", העין השביעית, 58, עמ' 18 – 21.  
**כתב עת בספריה למדעי החברה וגם כתב עת אלקטרוני**

אברהמי, א. (2005). "תורנות שמירה", העין השביעית, 57, עמ' 8 – 11.  
**כתב עת בספריה למדעי החברה וגם כתב עת אלקטרוני**

#### **קריאה לתרגילים**

**תרגיל 12 דיון:**

ויימן, ג. (1999-2000). " עמימות הפרופסיה העיתונאית בישראל". ספר השנה של העיתונאים,  
עמ' 135 – 139.

**כתב עת בספריה למדעי החברה**

**תרגילים 13 ו-14 – יישום:**

ליימן-ווילציג, ש. (1994). המדריך השימושי לתקשורת. תל-אביב: ועדים, עמ' 91 - 94.  
**שמו מדעי המדינה לפי לימ.מד (245800)**

**תרגיל 15 – דיון:**

לוי, ד. (1992) "התפקיד האידיאולוגי של חדשות בטלוויזיה: המקרה של האינתיפאדה ב'מבט". בתוך:  
פתוח, גיליון 1, עמ' 9 - 30.

**כתב עת בספריה למדעי החברה**

#### **1. השפעת התקשורת**

#### **קריאה להרצאות**

כספי, ד. (1995). "מהי השפעה?" בתוך: תקשורת המונים. כרך ב', עמ' 12 - 19.  
**שמו מדעי המדינה לפי כספ.תק (216011)**

לזרספלד, פ.פ., ומרטון, ר.ק. (1995). "תקשורת המונים, טעם פופולרי ופעולה חברתית מאורגנת". בתוך:  
כספי, ד. (עורך). תקשורת המונים: מקראה, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 76 - 92.  
**שמו מדעי המדינה לפי כספ.תק (216011) וגם תדפיס 7045 (428784)**

כץ, א. (1995) "הזרימה הדו- שלבית של התקשורת: דיווח מעודכן של השערה". בתוך: כספי, ד. (עורך).  
תקשורת המונים: מקראה, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 93 - 108.  
**שמו מדעי המדינה לפי כספ.תק (216011) וגם תדפיס 4804 (288801)**

כספי, ד. (1995). "אסכולת קביעת סדר היום", בתוך תקשורת המונים. כרך ב', עמ' 94 - 105.  
**שמו מדעי המדינה לפי כספ.תק (216011)**

נואלה-נוימן, א. (1995). "ספירלת השתיקה: תיאוריה של דעת הקהל". בתוך: כספי, ד. (עורך) תקשורת  
המונים: מקראה, עמ' 122 - 131.  
**שמו מדעי המדינה לפי כספ.תק (216011) וגם תדפיס 7048 (428890)**

פיסק, ג. (1995) "טלוויזיה: פוליסמיות ופופולריות". בתוך: כספי, ד. (עורך). תקשורת המונים:  
מקראה, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 173 - 190.  
**שמו מדעי המדינה לפי כספ.תק (216011)**

תמר ליבס, עמית קמה ומירי טלמון, תקשורת כתרבות, כרך ב' (ת"א: האוניברסיטה הפתוחה, 2003), עמ' 100 -  
104, 122 - 125.  
**שמו מדעי המדינה לפי ליב.תק (553232)**

#### **קריאה לתרגילים**

**תרגיל 16 – יישום:**

כספי, ד. (1995). "מסורת ההשפעות החזקות". בתוך: תקשורת המונים, כרך ב', עמ' 20 - 33.  
**שמו מדעי המדינה לפי כספ.תק (216011)**

כספי, ד. (1995). "מסורת ההשפעות המוגבלות". בתוך: תקשורת המונים, כרך ב', עמ' 34 - 59.  
**שמו מדעי המדינה לפי כספי תק (216011)**

**תרגיל 17 – יישום:**

כ"ץ ועמיתיו (2000). "תרבות הפנאי בישראל: תמורות בדפוסי הפעילות התרבותית 1970 – 1990",  
תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, חלק 5, עמ' 312 - 339.  
**שמו מדעי המדינה לפי תר.הפ (441123)**

**תרגיל 18 – יישום:**

למיש, ד. (1994). "החופש למפגש אישי עם הטלוויזיה". בתוך: החופש לצפות: מבט שני בטלוויזיה, תל-אביב:  
רכס, עמ' 37 - 46.  
**שמו מדעי המדינה לפי למי.חו (244696)**

**ז. תקשורת שכנועית: פרסום ויחסי ציבור פרסום**

**קריאה להרצאות**

**וקריאה לתרגילים 19 + 20 - יישום:**

הורניק, י. וליברמן, י. (1996). ניהול הפרסום. כרך א'. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה,  
עמ' 42 - 46, 67 - 72, 87 - 90.  
**שמו מדעי המדינה לפי הור.נה (245711)**

ליימן-ווילציג, ש. (1994). המדריך השימושי לתקשורת. תל-אביב: ועדים, עמ' 213 - 216, 219 - 237.  
**שמו מדעי המדינה לפי לימ.מד (245800)**

ריס, א, וריס, ל. (2000). חוקי הברזל של בניית מותג באינטרנט. תל-אביב, מטר, עמ' 73 - 81.  
**658.827 ריס.אח בספריה למידענות ולכלכלה (1095964)**

**יחסי ציבור**

**קריאה להרצאות**

לפידות, א. (2000). "מהם יחסי ציבור?" בתוך: רוזן, א. (עורכת) דיבור עם הציבור, תל-אביב: פקר,  
עמ' 17 - 22.  
**שמו מדעי המדינה לפי דבו.עם (49701) וגם תדפיס 9714 (585203)**

ראובן, ד. (2000). "יחסי ציבור, פוליטיקה ותקשורת". בתוך: רוזן, א. (עורכת) דיבור עם הציבור,  
תל-אביב: פקר, עמ' 53 - 70.  
**שמו מדעי המדינה לפי דבו.עם (49701)**

ליימן-ווילציג, ש. (1994). המדריך השימושי לתקשורת. תל-אביב: ועדים, עמ' 175 - 197.  
**שמו מדעי המדינה לפי לימ.מד (245800)**

**קריאה לתרגילים**

**תרגילים 21 + 22 – יישום:**

קובסניאנו, ע. (1998). "מקורות המידע של מדורי החדשות הרכות בעיתון הישראלי: עיתונאות מקצועית, או  
כלי ליחסי ציבור?" תקציר, עבודת תזה, אוניברסיטת בר-אילן.  
**עבודת מ"א בדלפק הספריה למדעי החברה (372015)**

ליימן-ווילציג, ש. (2000). "יחסי ציבור בעתיד", בתוך: רוזן, א. (עורכת) דיבור עם הציבור, תל-אביב: פקר,  
עמ' 206 - 212.  
**שמו מדעי המדינה לפי דבו.עם (49701)**

**תרגיל 23 – יישום:**

משימה לקראת התרגיל: יש לבדוק סוגים שונים של פרסומות באינטרנט ולנתח כיצד מיושמים עקרונות  
המאמר לעיל בפרסומות הנבדקות.

**תרגילים 24 + 25:**

חזרה לקראת המבחן.

\*\*\*\*\*

### הנחיות לעבודה

- \* העבודה תעשה בזוגות ותוגש במחצית סמ' ב'. היקפה 10 עמ' – לא כולל שער ורשימה ביבליוגרפית (אין לחרוג ממספר העמודים), פונט נרקיסיים 12, ריווח כפול.
- \* במסגרת העבודה עליכם לבחור מקרה-בוחר עדכני (מאוקטובר 2006 ואילך), הקשור לאחד או ליותר מנושאי הקורס. מטרת העבודה לנתח את מקרה הבוחן הנבחר על-פי תיאוריות/גישות/תפישות/כיווני מחקר שנלמדים בקורס (הן בהרצאות ובתרגילים והן בחומר הביבליוגרפי).
- מבנה העבודה:
- \* שער.
- \* מבוא- 1 עמ'.
- \* הצגת מקרה הבוחן (יכול להתבסס על כתבה/ידיעה/מאמר/סקר וכיו" 1 – 2 עמ').
- \* רקע תיאורטי הרלוונטי למקרה (מחומרי הקורס/מחומרים נוספים) - 3 עמ'.
- \* ניתוח של מקרה הבוחן עפ"י החומר התיאורטי וקישור שלו לתכני הקורס – 3 עמ'.
- \* הצגת עמדה אישית ביחס לסוגייה/סוגיות הנדונות – 1 עמ'.
- \* רשימה ביבליוגרפית הכוללת את הפריטים/ים שניתחתם וכן כל חומר נוסף בו נעזרתם.

\*\*\*\*\*

בהצלחה!